

ORGANİZE SUÇ VE TERÖR ÖRGÜTLERİ İLE MÜCADELEDE SİVİL SİLAH: SOSYAL DESTEKLER

Doç. Dr. Ali Rıza GÖKBUNAR

Celal Bayar Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu,
Bankacılık ve Finans Bölümü

ÖZ

Topraklarında organize suç örgütlerinin faaliyet göstermediği hemen hemen hiç bir ülke yok gibidir. Başta uyuşturucu üretimi ve satışı olmak üzere yasa dışı piyasalarda faaliyetlerle bulunan organize suç örgütleri ülkelerin ekonomik yaşamlarında bazen devlet otoritesine karşı yerel bir güç odağı olabildiği gibi, bazen de devletin içinde yer alarak faaliyette yerleşerek faaliyetlerini yürütmektedirler.

Yüzyıllardır, zengin ya da yoksul birçok ülkede yaşanmış ve yaşanmakta olan diğer önemli sorunlardan birisi de terörizmdir. Demokrasilerde istikrarsızlık yaratmak amacıyla şiddete dayalı örgütlü bir korkutma eylemi olarak tanımlanan terörizm, dünya üzerindeki milyonlarca insanın her an karşılaşabileceği bir tehlike olup onların hayatlarının bir parçası haline gelmiştir. Terörist örgütler amaçlarına ulaşabilmek için; faaliyetler uçak kaçırma, çocuk kaçırma, suikast, bombalama ve intihar saldırıları şeklinde faaliyetler yaparlarken, ülke ekonomilerine verdikleri zararların yanı sıra yüz binlerce masum insanın da ölümüne neden olmaktadır.

Devletin temel amacı suç örgütlerini yok etmektir. Ancak terör ve organize suçlarla mücadele etmede sadece bu örgütlerle silahlı mücadelenin yanı sıra bu örgütlerin oluşumunda önemli olan yoksulluk, işsizlik, sosyal dışlama, eğitimsizlik gibi etkenlerle mücadele etmekte önemlidir.

Bu çalışma terör ve organize suç örgütleriyle mücadelede sosyal desteklerin önemi belirtilecek ve ülkemize bu unsurlarla mücadeleye yönelik olarak sosyal desteklere ilişkin öneriler sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: *Organize Suç, Sosyal Destekler, Terör.*

CIVILIAN SOLUTION IN STRUGGLE VERSUS ORGANIZED CRIME & TERROR: SOCIAL SUPPORTS

ABSTRACT

There exists no single country without crime-related organizations residing in. Those underground organizations involved in sale and production of narcotics primarily not only act as a counter force vis a vis governments but get integrated into governmental structures as parts of government hierarchy

One of the most important challenges of contemporary global system and nation states without regard to their financial situation is terrorism. Terrorism defined an act of violent acts that are intended to create fear based on violence to create

instabilities democratically has become a daily danger, thus being a part of ordinary lives of people. To establish their objectives, these organizations may go into activities such as hijacking planes, bombing, and suicide bombing therefore leading to financial losses and losses of lives.

One of the vital actions of governments is to struggle against crime related organization. Whilst realizing the given task one of the essential targets become to deal with factors such as poverty, unemployment, social exclusion and lack of education being the basic perpetrators of the problems.

This study shall underline the need to utilize the social support in the fight against terrorism and shall present the related remedies in the processes.

Keywords: *Organized Crime, Social Supports, Terror.*

I- GİRİŞ

Organize suçlarla mücadelede temel esas polisiye önlemlerin alınmasıdır. Ancak emniyet güçlerince belirlenememiş ya da faaliyetleri durdurulamayan suç örgütleri suç işlemeye devam etmektedir. Organize suç örgütlerinin ortaya çıkmasında yer alan etmenler dikkate alındığında en önemli unsurun gelir elde etme olduğu görülmektedir. Dolayısıyla organize suç örgütleri ile mücadelenin yanı sıra bu suçun oluşumunda yer alan unsurlarla (yoksulluk, işsizlik gibi) mücadele edilmesi zorunluluktur.

Organize suç örgütlerinin yanı sıra ülkelerin en önemli sorunları arasında terörizm yer almaktadır. Son yıllarda terörizme bazı devletler tarafından verilen desteğin azalmasıyla terör örgütleri, uyuşturucu ticareti ve diğer yasak faaliyetlerden finansal destek sağlayarak faaliyetlerine devam etmektedirler. Terörizm, terörist eylemleri sürdürebilmek için sürekli finansmana gereksinim duyan bir olgu olup, tıpkı organize suç örgütü gibi faaliyetlerde bulunarak suç piyasalarından (uyuşturucu ve silah kaçakçılığı, organize hırsızlık, fidye isteme, organ ticareti, haraç toplama ve sempatanların bağışları) gelir elde etme yoluna başvurmaktadır.

Terör ve organize suç örgütlerinin ve suçların meydana gelmesinde bazı temel unsurlar bir birine benzemektedir. Özellikle bu örgütlerin insan kaynaklarını toplamada yoksulluk, işsizlik, dışlanmışlık gibi sosyal unsurlardan yararlanmaktadır.

Diğer yandan terör ve organize suçlarla mücadele için klasik güvenlik elemanları ile mücadelenin yanı sıra bu suçların neden olduğu sosyal ortamlarla da mücadele edilmesi bir gereklilik halini almıştır. Bu mücadelede merkezi idarenin, yerel yönetimlerin ve sivil toplum kuruluşlarının terör ve organize suç örgütlerinin oluşumunda; işsizlik, dışlanma ve alt kültürlülük gibi unsurlar sosyal sorunların çözümünde önemli bir yere sahiptirler.

Bu çalışmada ülkemizde organize suçlar ve terörle mücadelede sosyal desteklerin önemi belirtilerek, söz konusu mücadelede bu iki aracın kullanılmasına ilişkin çeşitli öneriler sunulacaktır.

II- ORGANİZE SUÇ ÖRGÜTLERİNİN ORTAYA ÇIKMASINDAKİ TEMEL UNSURLAR

Organize suç; tekeli, kendi kendine varlığını sürdürebilen, şiddet kullanma arzusu olan, organizasyon hiyerarşisi yolsuzluğa engaje olan, ritüelleri yoluyla organizasyon ömrünü ve faaliyetlerini garanti altına alan, kurallar ve düzenlemeleri olan, organizasyon için para toplayan, yasal işlere yatırım yapan organizasyonlar olarak tanımlanabilir (Grennan, Britz, 2006:15). Kısaca organize suç, “suçluların, suç örgütlerinin işbirliği yapmak ve ortaklaşa hareket etmek için bir araya gelmeleri” olarak tanımlanabilir (Bruinsma, Bernasco, 2004:79).

Organize suç örgütleri haksız kazanç elde etme amacı doğrultusunda kurulmuş bir suç şirketleridir (KOSMDB, 2002:91). Organize suç örgütleri pazara yönelmiş gruplar olup, ancak bu pazardaki ticaret illegal, aktörler ise suçludur. Bu aktörlerin ticaret ilişkileri söz konusu pazar içinde değiştirilebilir, şekillendirilebilir (Bovenkerk, Yeşilgöz, 2000:64). Organize suç gruplarını suç faaliyetleri ise; haraç alma, para aklama, göçmen kaçakçılığı, narkotik, kundakçılık, adam öldürme, hırsızlık, dolandırıcılık, tefecilik, fuhuş, kumar gibi suçlarla sınırlandırılabilir.

Organize suç örgütlerinin ortaya çıkmasındaki faktörler özetle şu şekildedir:

(i) İktidar Boşluğu (Politik ve Bürokratik Kontrollerin Zayıflığı):

Hükümetin zayıflığı sivil toplumlarının olumsuz yönde şekillenmesine ve güvensizliğin ortaya çıkmasına neden olur. Örneğin; Sicilya’da organize suç örgütleri devlet kontrolünün olmadığı dönemlerde faaliyet göstermeye başladığı için güven duygusunun yok olmasına yol açmıştır (Shelley, Picarelli, Corpora, 2003:154). İktidar boşluğunun ortaya çıkmasındaki temel unsurlar ise (Skaperdass, 2002:180-184; Dinçkol, 2002:111-121):

- **Coğrafi Mesafe:** Mesafe arttıkça iktidar boşluğu artar ve söz konusu boşluğu organize suç örgütleri doldurur.
- **Yasaklama:** Organize suçluluk, genellikle kanunen yasaklanmış olan ve toplumun bazı kesimlerince talep edilen yasaklanmış mal ve hizmet ihtiyacını karşılamaktadır. Yasaklamalar ne kadar çok olursa organize suç örgütlerinin faaliyet alanları genişlemektedir.
- **Politik Değişiklik:** İhtilal, savaş ve politik değişiklikler iktidar boşluğunun ortaya çıkmasına neden olur.
- **Etnik ve Sosyal Unsurlar:** Bazı bölgelerde yerleşik vatandaşlar toplumdaki dışlandıklarını düşünürler ve bunların oluşturdukları çeteler ile işledikleri suçları kontrol altına almak zordur.

(ii) **Küreselleşme:** Organize suçlar ulusal boyutta olmasına rağmen küreselleşme ile birlikte organize suç örgütleri faaliyetlerini uluslararası boyuta taşımışlardır (Schloenhardt, 1999:8). Küreselleşme, organize suç ve terör eylemlerinin daha rahat ve etkili bir şekilde yönetilmelerini sağlamaktadır

(Thachuk, 2004:743). Ticari engellerin ortadan kalkarak dünyanın tek bir pazar haline gelmesi, birbirine bağlı ekonomi ve bilgi sistemleri, kitlesel göçler ve uluslararası seyahat özgürlüğü küreselleşme sonucu ortaya çıkan durumlar arasındadır (Powers, 2001: 7). Küresel suç, artan serbest ticaret, gelişen teknoloji gibi küreselleşmenin sunduğu fırsatlardan yararlanmaktadır. Küreselleşme sonucu sınırların ortadan kalkmasıyla uluslararası düzeyde ticari ilişkiler de ortaya çıkmakta, sınır kontrollerinin azalması ve bölgesel çatışmaların artması sonucu uluslararası suç faaliyetlerinin artmasını sağlayan yeni fırsatlar oluşturmaktadır (Shelley, Picarelli, Corpora, 2003:160).

(iii) Teknolojik Gelişmeler: Yeni teknolojilerdeki olağanüstü gelişme, uluslararası suç örgütlerinin çoğalmasını ve kapasitelerinin artırılmasını önemli ölçüde teşvik etmiştir. Uluslararası alanda faaliyet göstermek isteyen grupların artık önemli araçları: EFT kullanımı, başıboş internet kullanımı, silah yapım teknolojisinin gelişmesidir (Thachuk, 2004:748).

(iv) Yolsuzluk: Rüşvet ve yolsuzluk seviyesinin yüksek olması hükümetin zayıflığı ve kontrolü kaybetmeye başladığının belirtisidir. Böylelikle ülke sınırları kaçakçılık faaliyetlerini düzenleyen gruplar için daha cazip hale gelmekte ve faaliyetlerini daha kolay yapabilmektedirler (Andreas, 2004: 646).

III- TERÖRİST ÖRGÜTLERİNİN OLUŞUMUNDAKİ ETKENLER

Terör/terörizm nedir? Birçok insan kelimenin doğru, somut ve tam bir tanımının yapılamamasından dolayı terörizmin ne olduğu hakkında tam bir fikre ve izlenime sahip değildir. Bir binanın bombalanması, devlet başkanına suikast düzenlenmesi, askeri birlik ve sivillere yönelik katliam yapılması, süpermarket raflarındaki ürünlerle insanların zehirlenmesi veya bir kişinin köpeğini kalabalık bir caddede tasmasız bir şekilde dolaştırması v.b. bir çok olay terör olarak nitelendirilebilir.

Terör eylemlerinin temel amaçları, bunları yapanlar açısından; “*halkın gözünde siyasi iktidarı yıpratmak ve giderek devletin manevi otoritesinin zayıflamasını sağlamak; eşitlik, özgürlük, adalet, daha iyi bir dünya için, ezilmişlik ve fakirlikten sorumlu olanları cezalandırmak; tatmin edici olmayan sisteme karşı çıkmak; ütöpic ideolojiler ve idealler uğruna çaresizlik, bunalmış ve karışıklık yaratmak; sisteme bireysel veya toplu tepki göstermek; siyasi, ideolojik, etnik, dini amaçlar uğruna devlet terörü bağlamında çıkarların kullanılması*” şeklinde sayılabilir (Salur, 2009:140).

Terörizmin ortaya çıkmasındaki temel faktörler (Tavares, 2004:1051; Çora, 2008:66-80):

- **Milli Şuurdaki Zayıflama:** Milli birlik ve beraberlik duyguları zayıflamış toplumlar, terörist eylemler için uygun bir ortam oluştururlar.
- **Ekonomik Sebepler:** Ekonomik şartların zorluğu, insanları maddi yönden etkilediği gibi psikolojik ve moral yönden de etkiler. Bu nedenle, terörizm toplumdaki dengesiz gelir dağılımından yararlanır.

- **Etnik, Dilsel ve Dini Çeşitlilik:** Etnik, dilsel ve dini çeşitlilik terörist aktivitelerle bağlantılıdır.
- **Eğitim Eksikliği:** Bireylerin, toplumun temel değerlerine saygılı ve devlete karşı yükümlülüklerinin bilincinde olmaları gerektiğinin eğitim sürecinde ve aile ortamında tam olarak verilmemesi gibi nedenler terörün fikri ortamının gelişmesinde katkı sağlayıcı faktördür.
- **Psikolojik Sebepler:** Toplumda azınlık durumunda olduğunu, kendilerine farklı davranıldığını algılayan ya da böyle olduğunu düşünen insanlar başkalarına güven duymazlar. Güvensizlikten kaynaklanan katı, sert, saldırgan içerikli davranış kalıplarını benimserler, bu tip davranış kalıplarına alt kültürlerinden kaynaklanan ortak değerler yüklerler. Bu davranış kalıplarını saygınlık simgesi olarak kabul ederler. Değerlerini, saygınlıklarını korumak için şiddetli eylem biçimi olarak benimserler.
- **Uluslararası Dengelerdeki Değişiklik ve Gelişmeler:** Ülkenin dış politikasındaki tutarsızlık ve zayıflıkları ile mevcut gelişmeler karşısında yetersiz kalışı, iç politikada malzeme yapılmak suretiyle bilerek veya bilmeyerek terör ortamına katkı sağlanabilmektedir.
- **İstismar Edilmeye Uygun Toplumsal Sorunların Varlığı:** Ekonomik sıkıntılar, milli gelir dağılımındaki dengesizlikler, yönetimdeki bazı adaletsizlikler, vergi sisteminin gerektiği şekilde işletilememesi gibi toplumsal sorunlar, illegal örgütler için en önemli propaganda malzemesi olmaktadır.
- **Çıkar Çatışmaları:** Siyasi yapının tam olgunlaşmaması nedeniyle çeşitli güç odakları arasında ortaya çıkan sürtüşmeler; zaman zaman tabanı da etkilemekte ve karşılıklı çıkar çatışmalarına neden olabilmektedir.
- **Güvenlik Önlemlerindeki Zafiyet:** İlegal örgütlerle mücadelede görevli güvenlik güçleri arasında gerekli ve yeterli koordinenin sağlanamaması ya da önlem almakta gecikmeler gibi durumlar terör olaylarının artmasına neden olabilmektedir.
- **Yasal Boşluklar:** Yasalardaki boşluklar terörü arttıran ve önlenmesini zorlaştıran nedenlerdendir.
- **Otorite Boşlukları:** Devlet yönetimindeki istikrarsızlıktan kaynaklanan otorite boşluğu terörün ortaya çıkmasını ve güçlenmesini sağlayabilir.

Bir ülkede terörün dolaylı olarak terörist grupların oluşmasında ekonomik koşullar temel etmenlerden birisidir. Diğer yandan terörist grupların faaliyetleri, o ülkenin ekonomik yapısı üzerinde önemli derecede olumsuz sonuçlara neden olmaktadır. Öncelikle terör eylemlerinin yaşandığı tüm ülkeler, terörist faaliyetleri engelleyebilmek için büyük miktardaki parasal ve insan kaynaklarını terörle mücadele finansmanında kullanmaları nedeniyle, ülkelerin hem fiziksel hem de beşeri olarak sermaye stokunu azalmaktadır. Diğer yandan terörün bir ülke ekonomisi üzerinde en önemli etkisi ise, terörizm insanların

refah seviyelerini düşüren bir korku iklimi oluşturur ki bu ekonomik maliyetlerin de ötesindedir (Burgoon, 2006:176; Das ve Lahiri, 2006: 21).

IV- TERÖR ve ORGANİZE SUÇ ÖRGÜLERİ ORTAK ÖZELLİKLERİ

Günümüzde Organize suç ve terörizm arasındaki fark daha az hale gelmiştir. Teröristler gerekli fonu organize suçlardan sağlamakta, organize suç grupları da terörist yapılara benzemektedir. Böylece organize suç ve terörizm arasındaki ayırım daha zor hale gelmektedir (Leong, 2004:32).

Geleneksel olarak, organize suçlar ve terörizm yasadışı faaliyetlerin gerçekleştiği kanun ve düzen problemlerinin yaşandığı ülkelerde bulunurlar (Barnaby, 2007:50). Son yıllarda terörizme bazı devletler tarafından verilen desteğin azalmasıyla terör örgütleri uyuşturucu ticareti ve diğer yasadışı faaliyetlerden finansal destek sağlayarak faaliyetlerine devam etmişlerdir¹. Terörist gruplarının yapmış olduğu uyuşturucu ticareti İspanya, Sri Lanka, Türkiye ve Lübnan'daki terörist faaliyetlerin ve diğer suçların finans kaynağını oluşturmaktadır. Diğer yandan ülkelerinin bağımsızlığı için savaşıyor bazı gruplar da (Örneğin; Kosova Liberal Ordusu, Devrimci Kolombiya Silahlı Kuvvetleri-FARC) savaş sırasında eroin ticaretinde rol almışlardır (Dishman, 2001:42).

Suç ve terör arasındaki bağlantıyla ilgili iki analiz vardır. Bu analizlerden ilki suç ve terör arasında bağlantı oluştuğunda terör örgütlerinin silah arzı ya da dağıtımını gibi faaliyetlerini sürdürürebilmek için suç şebekelerine, suç örgütleri de faaliyetlerini daha da arttırmak için terör örgütlerine dönüştüğünü ileri sürer. Diğer analiz ise terör ve suçun ticari bağın ötesinde kurumların yöntem, taktik ve motivasyonları bakımından bağlantılı olduğunu ileri sürer (Cockayne, 2007:1).

Organize suç ve terör örgütleri karşılıklı yardımlaşma içindedirler ve bu durum örgütleri birbirine bağımlı hale getirir. Bu suç örgütlerinin her ikisi de; faaliyetlerini sürdürürebilmek için aynı altyapıyı ve yolsuzluk şebekelerini kullanırlar. Kaçakçılık, kara para aklama, sahte para basma, adam kaçırmaya ve

¹ Terörizm ve organize suç örgütleri (özellikle uyuşturucu ile uğraşan suç örgütleri) arasındaki farklılık artan bir şekilde bulanık olmaya başladı. Özellikle organize suç ve uyuşturucu terörizm arasındaki simbiyotik (ortak yaşam) ilişkiyi örtüşmektedir. Uyuşturucu satıcıları ve teröristler arasındaki ilişki karşılıklı olan bir kazançtır. Uyuşturucu satıcıları terör örgütlerinden, silah sağlama ve askeri yetenekleri kazanırlar. Teröristler organize suç örgütleri sayesinde önemli bir finansın yanı sıra, yasadışı transferlerde uzman ve para aklamayı sağlarlar. Terör örgütleri ve organize suç örgütleri arasındaki iş birliğinin başlangıç noktası, terör örgütleri kontrol ettikleri bölgelerde uyuşturucu satıcıları serbest davranma özgürlüğünü tanımlarıyla başlar. Diğer yandan uyuşturucu satıcıları ve teröristler para ve insan, malların hareketlerin dönüşümü ve materyal gibi lojistik ihtiyaçları karşılamada iş birliğine girerler (Abadinsky, 2007:394).

şantaj her iki suç örgütünün işlediği başlıca suçlar arasında yer alır (Bovenkerk ve Chakra, 2007:32).

V- ORGANİZE SUÇ VE TERÖR ÖRGÜTLERİ İLE MÜCADELEDE SOSYAL DESTEKLERİN ÖNEMİ

Son yıllarda organize suçun oluşumuna yönelik olarak Sosyal Çarpıklık, Karşılaştırma ve Kültürel Sapma Teorileri geliştirilmiştir². Bu teorilere göre organize suçların oluşumunda temel unsur gece kondu bölgelerinde oturan vatandaşların yoksullukları, işsizlik, sosyal eşitsizlik, altkültürlük ve lüks bir yaşam arzusunun kavuşmak için organize suç faaliyetlerine yönelmeleri üzerine kurulmuştur. Diğer yandan Lyman ve Potter (2007) göre; “suçluluğun oluşumunda temel en önemli faktörlerden birisi ise bu bölgelerdeki sosyal hizmetlerin azlığı da önemli bir etkidir”.

Terörle örgütleri ile mücadelede ve terörün kaynaklarını oluşturan unsurlarla güvenlik güçlerinin mücadelesinin silah ve istihbarat elemanları aracılığı ile yapılmasının yanı sıra terörü toplumsal bir sorun olarak bakıp, bu anlayışla çözüm arayışlarına doğru bir yönelim söz konusudur. Bu bakış açısı “bütüncül yaklaşım stratejisi” olarak adlandırılmakta ve son dönemde kamuoyu tarafından daha fazla ilgi görmekte ve daha fazla öne çıkmaktadır. Bütüncül yaklaşım stratejisine göre, “Terörle mücadelede önleme/ön alma çalışmaları en az teröre karşı silahlı mücadele kadar önemlidir. Çünkü teröre giden yolların kapanması insanların suça bulaşmasının önüne geçecek ve terörün vermesi

² Bu teoriler (Lyman ve Potter, 2007: 68):

- Çarpıklık Teorilerine göre: “Kriminal davranışı kişinin içinde bulunduğu çevreye ve şartlara atfeder. Şehrin ücra köşelerindeki mahallelerde yoksulluk, işsizlik ve bekâr ebeveynlik sonucu suçlarda artış görülmektedir”.
- Benzer şekilde suçun oluşumu açıklayan Karşılaştırmalı Teorisine göre de: “Gecekondu bölgelerinde yaşayanlar, yakınlarda oturan zenginleri görüp kendilerini onlarla karşılaştırdıklarında, agresiflik, düşmanlık, sosyal eşitsizlik gibi duyguları hissederler. Böyle çevrelerde büyüyen ve sosyal eşitsizlik ve ayrımcılığı gören gençler için yasal yollarla başarı imkânsız bir hal almaktadır”.
- Kültürel Sapma Teorilerine göre: “Gecekondu sakinleri, üst sınıflardan faklı bir alt kültüre sahip oldukları için kanunları çiğnerler. Alt kültür, farklı bir dil ve hayat tarzına sahiptir. Alt sınıfın hayatı şu karakteristik özelliklere sahiptir; sert, kişinin kendi isteklerine dayalı, her türlü devlet otoritesini reddeden. Bu alt kültür, kenar mahallelerde yaşayan gençlerin ilgisini çekmektedir çünkü gözlemedikleri uyuşturucu tacirleri, hırsızlar gibi rol modelleri bu kültüre sahiptirler ve bu kişiler başarı ve paraya sahiptirler. Ayrıca, para ve sosyal statü legal yollarla elde edilemiyorsa, zengin olmanın alternatif yolu alt kültüre üye olmaktır. Bu yüzden uyuşturucu ticaretiyle ilgilenen alt kültür gençliği, içinde buldukları kültürün kurallarına uymaya öyle heveslidir ki; bu heves onların üst sınıfa çıkma hevesinden bile fazladır”.

muhtemel zararları daha sürecin başından engellemiş olacaktır” (Akbulut, Beren, 2012: 257).

Sosyal transferlerin yetersiz kaldığı, sosyal dışlamanın olduğu bir ortam terör ve terörizm unsurlarının oluşumu için uygun koşullar sağlamaktadır (Kruger ve Meierrieks, 2009:8) Diğer yandan sosyal harcamalardan dolayı yüksek düzeyde mutluluğun olması ülkede daha düşük bir kırılmağa sebep olmaktadır³. Sosyal politikalar, fakirlik ve gelir eşitsizliği ile alakalı ekonomik durumu iyileştirmesini sağlamak ve sosyal politikaların uygulanmasıyla terörizm en azından oluşum süreci açısından maddi nedenlerin dışına çıkartılacaktır (Kruger and Meierrieks, 2009:6).

Burgoon (2006) göre *“Bazı refah tedbiri ekonomik güvensizliği, dini ve siyasi aşırılığı, gelir eşitsizliğini ve sefaleti düşürme eğilimi gösterir. Sosyal güvenlik, işsizlik, sağlık ve eğitim programlarını gibi sosyal harcamalar, sosyal aktörlerin tercih ve kapasitelerini etkiler, fakirlik, eşitsizlik, sosyal ekonomik güvensizliği azaltarak terörizmi yıldıır. Böylece siyasi çıkar için suç işlemek veya terörizmi hoş görüş azalır ve aşırı siyaset ve dini kuruluşlara olan inanç azaltılarak sosyal tedbirlerin yokluğunda ekonomik faydalar sağlayabilir”* (Burgoon, 2006:176).

Terörün oluşumunda ekonomik (işsizlik, gelir dağılımındaki adaletsizlik), eğitimsizlik ve sosyal ayrımcılık gibi çeşitli toplumsal sorunlardan da kaynaklanmaktadır. Söz konusu unsurlar aynı zamanda organize suç örgütlerinin oluşumunda yer almaktadır. Söz konusu suç örgütlerinin faaliyetinin en aza indirilmesi ve insan kaynaklarını azaltmada işsizlik ve yoksullukla mücadele ülke yönetimlerin mücadele etmeleri gereken önemli unsurlardan birisidir.

Yoksullukla mücadelenin en önemli aracı ise sosyal yardımlardır. Sosyal yardım, yoksul bireylere parasal ve/veya parasal olmayan (yiyecek, giyecek, yakacak vb.) türde yapılan tüm yardımların genel adıdır. Sosyal yardım ile herhangi bir gelir güvencesi olmayan veya yaşamını sürdürmeye yetecek kadar gelire sahip olmayan muhtaç/yoksul bireyler desteklenmekte, yaşamlarını insanca sürdürebilmeleri yönünde katkı sağlanmaktadır (İkizoğlu, 2002: 86).

VI- GENEL DEĞERLENDİRME

Organize suç örgütleri ile mücadelede ülkelerin mevzuatlarında boşlukların olmaması ve etkin bir emniyet teşkilatının olmasının yanı sıra demokrasinin eksikliği, ani sosyal değişimler, yoksulluk, işsizlik, suç oranlarının fazlalığı, rüşvet ve şiddet varlığı da önemli faktörlerdir (Thachuk,

³ Frey ve Stutzer yaptıkları çalışmada (2005) sosyal refah harcamalarının olduğu İsveç, Norveç, Danimarka gibi ülkelerde insanların yüksek derecede yaşamdan memnuniyet duyduklarını tespit etmişlerdir Çalışmada insanların yaşamdan memnuniyet düzeyleri 0 ile 10 arasında numaralanmış, memnuniyet derecesi maksimum olanlara 10 puan verilmiştir. 1990 yılında Danimarka’da insanların yaşamdan memnuniyet duyma oranı 8,16, İsveç’te 8,02, Norveç’te 7,66’dır. Uygulanan sosyal politikalar yaşamdan duyulan memnuniyeti artırmaktadır (Frey ve Stutzer, 2005: 221).

2004:756). Diğer yandan organize suçlarla mücadele için klasik güvenlik kurumlarının bütçeleri ve elemanları yeterli olamamaktadır. Küreselleşen organize suçlar ve bu suçlardan elde edilen gelirlerle mücadelede ülkelerin sürekli yeni yöntemler geliştirmeleri gerekmektedir.

Bir ülkedeki terör ve organize örgütleri ile mücadele uzun soluklu bir mücadele süreci gereklidir. Mevcut teröristlerle mücadelenin yanı sıra, gelecek yıllar için terör örgütlerine insan kaynaklarının önlenmesi ile de mücadele edilmesi gereklidir. Terör ve organize suç örgütleriyle güvenlik güçlerinin mücadelesinin yanı sıra, bu örgütlerin oluşumundaki temel toplumsal sorunların ortadan kaldırılmasıyla da mücadele edilmelidir. Bu toplumsal sorunlar genel olarak ülkemizde yoksulluk, gece kondu bölgelerindeki yaşam standartları, işsizlik olarak özetlemek mümkündür.

Aşağıda terör ve organize suçlarla mücadele etmede yararlı olabilecek sosyal destekleme kapsamında kullanılacak bazı öneriler sunulmuştur:

(i). Eğitimin Özendirilmesi: Birçok organize suç örgütü ve özellikle de gençlerin oluşturduğu çeteler düşük gelirli bölgelerde ortaya çıkmaktadır. Özellikle büyük kentlerdeki suç örgütlerinin temel insan kaynakları gençler ve çocuklardır. Diğer yandan gençler için daha büyük bir topluma ait olma ve sosyalleşme gibi konularda etkilidir (Skaperdass, 2002:190-196). Dolayısıyla gençlerin ve çocukların eğitim alabilmeleri ve sosyalleşmeleri teşvik edilmelidir. Bu amaçla (Gökbunar, Kara:2010:184):

(i) İlk Öğretim öğrencilerinin öğrenim gördükleri okullarda futbol, basketbol, voleybol, atletizm takımları oluşturulmasına destek verilmelidir. Bu destekler Genel Bütçe, Belediyeler, Milli Piyango İdareleri, Sivil Toplum Kuruluşları ve Diyanet İşleri Vakfı gösterilebilir.

Spor kulüplerine yeteneklerine göre öğrenciler kabul edilmeli ve bu öğrencilere asgari ücretin 1/3 burs sağlanmalıdır. Spor yapan çocuklarda okul başarısı yanı sıra terör eylemlerine katılmama gibi koşullar getirilerek, çocukların terör eylemlerinde kullanılmaları önenebilir.

(ii) İlköğretim süresince spor takımlarında oynayan çocukların eğitimlerini sürdürmeleri için liselerde de desteklenmesine devam edilmelidir.

(iii) Lise sonrası üniversiteye gidemeyen ya da düşük maaş alan ve spor yapma yeteneği olan kişilerin sosyal alanda daha yararlı olmalarının sağlanması için bunların amatör kümelerde ve üçüncü ligdeki takımlarda oynamaları desteklenmelidir. Bu nedenle amatör küme ve üçüncü ligdeki tüm takımlar belediyeler, özel idareler ve kamu kurumları tarafından desteklenmelidir.

(ii) Aileden Sorumlu Sosyal Danışman Kurumunun Kurulması Önerisi: Büyük kentlerdeki terörün kaynağı, ekonomik gelir düzeyi düşük gecekondu bölgeleridir. Bu bölgeler, sürekli göç almalarının yanı sıra işsizlik

oranının yüksekliği, eğitim düzeyinin düşüklüğü gibi pek çok sorunu bünyesinde barındırmaktadır. Bu bölgelere yönelik olarak sosyal yardımların artırılması gereklidir. Ancak söz konusu sosyal yardımların doğru bir şekilde kullanılması için yeni kurumların geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu kurumlardan birisi olarak aileden sorumlu sosyal danışmanlık kurumudur. Bu kurum tarafından her aileye, sosyal danışman görevlendirilecek, ilgili danışmanlar öncelikle ailenin temel sorunları (aile içi şiddet, alkol veya uyuşturucu bağımlısı aile bireyleri gibi...), tahmini geliri ve harcamalarına ilişkin bilgileri belirli sürelerde tespit ederek kendi veri sistemine aktaracaklardır. Bu veriler öncelikle ortalama bir ailenin geliri ve harcama bilgilerinin elde edilmesinin yanı sıra, ailelere çeşitli kurumlardan yapılan kamusal yardımların düzenlenmesine ve ailelerin çeşitli sorunlarının (alkol ve şiddet gibi) çözümlenmesi yardımcı olacaktır.

(iii). İş Atölyesi ve Konuk Evi Önerisi: İlgili Bakanlık, Belediyeler ve sivil toplum kuruluşları tarafından desteklenecek özellikle gelir düzeyi düşük bölgelerde ikamet eden, herhangi bir işi olmayan fakat ailesinin ekonomik geçimine katkıda bulunmak isteyen kadınların günün belirli saatlerinde kullanabilecekleri iş evleri açılmalıdır. İş evlerine sadece iş alanları değil, buralara gelen kadınların kullanacağı kafeteryalar, çocuk kreşleri ve oyun alanları yapılarak ortak bir sosyal alan olarak geliştirilmelidir. Bu evlerde kadınlara, el emeklerini üretebilecekleri alanlar, araç ve gereçler sağlanmasının yanı sıra mikro krediler kullanma yoluyla hammadde alma imkânı sağlanabilir (Örnek: ev yemekleri, hamur işleri, küçük tekstil işleri).

Bu iş evlerine başvuranlar çeşitli kurslar yoluyla becerileri geliştirilmelidir. Üretilen ürünler belediyelerin temin edeceği stantlarda satılmasını sağlanarak iş evlerinin sürdürülebilirliğine zemin hazırlanmalıdır.

(iv). Özellikle büyük kentlerde gecekondu bölgelerinde oturan vatandaşlara yönelik olarak aşağıdaki sosyal yardımlar gerçekleştirilebilir. Bu öneriler ise (Gökbunar, Kara 2010:183-190):

- Büyük kentlere çeşitli nedenlerle göç etmiş fakat uyum sağlayamamış vatandaşlara yönelik olarak kentlerin etrafında kamu arazileri üzerine 1-2 dönüm büyüklüğünde çiftlik tipi oturma alanları oluşturulabilir. Bu alanlarda kişiler bahçe tarımı (sebze üretimi-küçük seralar kurma gibi) ya da birkaç büyük baş hayvan besleyerek geçimini sağlayabilirler.
- Semtlerde yoksul kişilere yemek dağıtılması için aşevleri sayısı arttırılmalıdır.
- Halk Ekmek Fabrikası gibi kâr amacı gütmeyen belediye kuruluşları gecekondu bölgelerinde oluşturulmalıdır. Ucuz ekmeğin yanı sıra belediyeler ucuz meyve ve sebze satacakları işletmeler kurmalıdırlar.

- Ayrıca çalışan ve düşük gelir grubuna giren ailelerin çocukları için mutlaka kreş, gündüz bakımevi, anaokulu gibi hizmetleri verilmesi sağlanmalıdır.
- Ülkemizde özellikle büyük şehirlerde terör eylemlerinin sayısı artmaktadır. Büyük şehirlerde terör ve organize suç örgütlerine üye kazandırılmasını engellemek, ayrıca yoksullukla mücadele aracı olarak bir karne uygulaması olan “hemşehrilik kartı/karnesi” uygulamasının yararlı olacaktır.
- Köyden kente göçün önlenmesi için büyük ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliği özendirilmelidir. Koyun ve keçi yetiştiriciliğine teşviklerin yanı sıra: düşük gelirli kişilerin et tüketiminin artırılması için, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu aracılığıyla geliri düşük kişilere et dağıtımı yapılabilir (Ülkemizde bir kişi ortalama bir yılda 20,7 kilogram et tüketirken, ABD'de 113, AB'de ise ortalama 80 kilogramdır).

Günümüzde bu sorunlarla mücadelede kamu bütçeleri yetersiz kalması nedeniyle yeterince kamusal kaynak aktarılamamaktadır. Ancak sosyal politikalar konusunda “Üçüncü Yol” olarak ifade edilen anlayışta, sosyal refahın sağlanmasında sadece devletin değil aynı zamanda ailenin, gönüllü organizasyonların ve piyasanın da etkin olması gerektiği; gönüllü organizasyonların özellikle yoksul insanlara ulaşmada pek çok kamu kurumundan daha etkin ve az maliyetli hizmet sağlayabileceği ileri sürülmektedir. İlke olarak özel, yarı özel ve gönüllü tedarikçiler daha önceden sadece devletin yer aldığı alanlara doğru yönelmeye başlamışlardır. Kamu ve özel hizmetler arasında çizgi, yeni yarı-devlet ekonomisi kurumları oluşturuldukça giderek daha bulanıklaşmaktadır (Gökbunar, Özdemir, Uğur, 168).

Ülkemizde, terör ve organize suç örgütlerinin oluşumunda yer alan bazı sorunlarla mücadelede sosyal destekler artırılmalı, bu desteklerin finansmanında ise üçüncü yol tercih edilmelidir. Özellikle belediyeler ve diğer yerel sivil toplum kuruluşları bu konuda önemli bir rol oynamalıdır.

KAYNAKLAR

ABADINSKY, Howard (2007). *Organized Crime*, Belmont: Thomson Higher Education.

AKBULUT, Fatih; BEREN, Fatih (2012). “Terörle Mücadelede Bütüncül Yaklaşımın Sosyal Politika Uygulamaları Bağlamından Algılanması: Suruç İlçesi Örneği”, *Akademik İncelemeler Dergisi (Journal of Academic Inquiries)*, Cilt/Volume: 7, Sayı: 2.

ANDREAS, Peter (2004). “Illicit International Political Economy: The Clandestine Side Of Globalization”, *Review of International Political Economy*, Vol: 11:3.

BARNABY, Frank (2007). *The Future of Terror*, London: Granta Boks.

BOVENKERK, Frank; CHAKRA, Basbir A. (2007). “Terrorism and Organised Crime”, *Terrorism, Organised Crime and Corruption* (Ed. Leslie HOLMES,) Northampton: Edward Elgar.

BOVENKERK, Frank, YEŞİLGÖZ, Yücel (2000). *Türkiye'nin Mafyasası*, İstanbul: İletişim Yayınları.

BRUINSMA Gebren, BERNASCO Wim (2004). “Criminal Groups and Transnational İllegal Markets A More Detailed Examination on the Basis of Social Network Theory”, *Crime, Law & Social Chang*, Vol: 41.

BURGOON, Brain (2006). “On Welfare and Terror: Social Welfare Policies and Politikacal-Economic Roots of Terrorism”, *Journal of Conflict Resolution*, Vol:50, No:2.

COCKAYNE, James (2007): *Transnational Organized Crime: Multilateral Responses to a Rising Threat*, Working Paper Series, International Peace Academy.

ÇORA, Nazmi (2008). *Uluslararası Terörizm ve Failleri*, İstanbul: Toplumsal Dönüşüm Yayınları.

DAS Satya P. ve LAHIRI Sajal (2006). “A Strategic Analysis of Terrorist Activity and Counter-Terrorism Policies”, *Topics in Theoretical Economics*, Volume 6, Issue 1, Article 6.

DISHMAN, Chris (2001). “Terrorism, Crime and Transformation”, *Routledge (part of the Taylor & Francis Group)*, vol. 24, No. 1.

DİNÇKOL, Abdullah (2002). “Türkiye'de Organize Suçluluk Ve Sosyoekonomik Yapı (2002)”, *İstanbul Ticaret Üniversitesi Dergisi*, S.1, <<http://www.iticu.edu.tr/kutuphane/dergi/d1/M00006.pdf>>, (22.12.2008).

FREY, Bruno S. ve STUTZER, Alois (2005). “Happiness Research: State and Prospects”, *Review of Social Economy*, Vol: 62(2).

FREY, S. BRUNO; LUECHINGER, Simon; STUTZER, Alois (2007). “Calculating Tragedy: Assing The Cost of Terrorism”, *Journal of Economic Surveys*, Vol:21, No:1.

GÖKBUNAR, Ali Rıza (2010). *Organize Suçlarla Mücadelede Sivil Silah: Vergi*, Ankara: Maliye ve Hukuk Yayınları.

GÖKBUNAR, Ali Rıza; KARA, İsmail (2010). *Terör Ortamının Oluşumdaki Temel Etmenlerle Mücadelede Sosyo-Ekonomik Politika Önerileri*, Terör Ekonomisi (Edit. Ali Rıza GÖKBUNAR; Ramazan GÖKBUNAR), İstanbul: Beta Yayınları.

GÖKBUNAR, Ramazan; ÖZDEMİR Harun; UĞUR Alparslan (2008). “Küreselleşme Kıskaçındaki Refah Devletinde Sosyal Refah Harcamaları”, *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 9 (2).

GRENNAN Sean, BRITZ, Marjie T. (2006). *Organized Crime: A Worldwide Perspective*, New Jersey: Pearson Prentice Hall.

İKİZOĞLU, Musa; (2002), “Yoksulluk ve Sosyal Yardım İlişkisi: Ankara Mamak İlçesinde Amprik Bir Araştırma”, *Toplum ve Sosyal Hizmet*, Cilt.13, Sayı. 1.

KOSMDB (2003). *Kaçakçılık Ve Organize Suçlarla Mücadele 2002 Raporu*, Ankara: EGM Yayınları.

KRIEGER Tim ve MEIERRIEKS, Daniel (2009). “Terrorism in the Worlds of Welfare Capitalism”, *Center For International Economics Working Paper Series*, University of Paderborn, 2009-4.

LEONG, Angela Veng Mei (2004). “Definitional Analysis: The War on Terror and Organised Crime”, *Journal of Money Laundering Control*, Vol. 8 No. 1

POWERS James (2001). *The Impact of International Organized Crime On U.S. National Security Strategy*, U.S. Army War College Carlisle Barracks, Pennsylvania 17013.

SCHLOENHARDT Andreas (1999). *Organized Crime And The Business Of Migrant Trafficking - An Economic Analysis*, Australian Institute Of Criminology, AIC Occasional Seminar, Canberra, 10 November.

SHELLEY, Louise, PICARELLI John, CORPORA Chris (2003). “Global Crime”, *Beyond Sovereignty: Issues For a Global Agenda*, Edited: CUSIMANO, Maryan, Second Edition, The Catholic University of America Thomson.

SKAPERDASS Tergios (2001). “The Political Economy of Organized Crime: Providing Protection When the State Does Not”, *Economics Governance*, Vol: 2.

THACHUK, Kimberley.(2004). “The Sinister Underbelly: Organized Crime and Terrosim”, *The Global Century*, Edited: KUGLER, Richard L., FROST Ellen, http://ndu.edu/inss/books/Books_2001/Global%20century, (06.02.2006).

WHELAN, Christopher LAYTE, T. R. ve MAITRE, B. (2003). “Social Exclusion and Multiple Deprivation”, *Changequal Network Meeting*, Mannheim, April, 2003, [http://www.nuffield.ox.ac.uk/projects/ChangeQual/papers/public/themes/7/the me 7 335 SocialExclusionand.doc](http://www.nuffield.ox.ac.uk/projects/ChangeQual/papers/public/themes/7/the%20me%207%20335%20SocialExclusionand.doc), (17.08.2009).